НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

На седници Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Београду одржаној 24.09.2026. године именовани смо за чланове Комисије за оцену докторске дисертације кандидаткиње Горице Д. Вуксановић под насловом „Психолошке детерминанте преједања: механизми емоционалне регулације у оквиру когнитивно-бихејвиоралне перспективе“. Комисија је прегледала докторску дисертацију и о њој подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

Основни подаци о кандидаткиињи

Горица Вуксановић рођена је 1987. године. Основне студије психологије завршила је 2012. године на Филозофском факултету Универзитета у Источном Сарајеву, са просечном оценом 9,20, а мастер студије психологије 2016. године на истом факултету, са просечном оценом 9,50. Након тога уписала је докторске студије на Филозофском факултету Универзитета у Београду, где је остварила просечну оцену 9,00. Тема докторске дисертације „Психолошке детерминанте преједања: механизми емоционалне регулације у оквиру когнитивно-бихејвиоралне перспективе“ одобрена је 25. септембра 2025. године, под менторством доц. др Николе Петровића. Током 2012–2013. године обавила је клинички стаж у Универзитетској болници. Од 2013. године запослена је на Медицинском факултету Универзитета у Источном Сарајеву, где је изабрана у звање асистента за ужу научну област Општа психологија, а од 2017. године налази се у звању вишег асистента. Активно учествује у извођењу наставе на четири студијска програма: медицина, стоматологија, специјална едукација и рехабилитација и здравствена нега. Наставно ангажовање обухвата предмете Развојна психологија, Неуропсихологија, Медицинска психологија, Ментално здравље, Психологија личности, Педагошка психологија, Вештине комуникације и Основи науке о понашању. Наставу изводи и на енглеском језику на предметима *Medical Psychology* и *Mental Health*. Заменик је руководиоца Катедре за општеобразовне предмете и члан уређивачког одбора часописа *Биомедицинска истраживања*. Коаутор је уџбеника *Психијатрија за лекаре породичне медицине* и *Основи психопатологије*. Објавила је више од 30 научних радова у домаћим и међународним часописима, а резултате свог научноистраживачког рада представљала је на више од десет домаћих и међународних научних конференција. У оквиру истраживања спроведеног за потребе докторске дисертације објављен је и научни рад под насловом *Psychological Predictors of Binge Eating: The Role of Cognitive, Emotional, and Self-Regulatory Processes*.

1. **Vuksanović, G**., & Petrović, N. (2026). Psychological predictors of binge eating: The role of cognitive, emotional, and self-regulatory processes. *Medicinski časopis, 60*(3), 132–138. https://doi.org/10.5937/mckg60-6571
2. Karić, J., Kordić, M., **Vuksanović, G**., & Mitrić, J. (2023). Self-assessment of adults with acquired hearing loss in the context of self-esteem and psychosocial functioning. *Biomedicinska istraživanja*, *14*(1), 77-86.

3. **Vuksanović**, **G**., Kalajdžić, O., & Zečević, I. (2023). Socio-Cultural Aspects of Psychoactive Substance Use in Adolescents. *Društvene i humanističke studije*, *8*(2 (23)), 373-390
4. **Vuksanović, G**., Marić, J., Kalajdžić, O., Zečević, I., Matović, S., & Ristić, S. (2022). Post-chemotherapy cognitive dysfunction in women with breast cancer. *Biomedicinska istraživanja, 13*(1), 95–104. https://doi.org/10.5937/BII2201095V
5. Zečević i., Mastilo B., Bakoč A., **Vuksanović G.,** Socijalna kompetencija i antisocijalno ponašanje slijepih učenika i učenika tipičnog razvoja, Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Zagreb, 2018
6. **Vuksanović, G.** (2025). Rizično ponašanje u adolescenciji: Neurobiološki mehanizmi i razvojni kontekst. *Društvene i humanističke studije, 10*(2), 1035–1052. https://doi.org/10.51558/2490-3647.2025.10.2.1035
7. Kalajdžić, O., Pavlović, J., Perućica, R., Bakoć, A., **Vuksanović, G**., & Živanović, S. (2025). Personality characteristics of students of medical and health sciences. In *International Scientific Conference SANUS 2025: Book of Abstracts* (p. 148).
8. **Vuksanović G.,** Zečević I., Relacije stilova privrženosti i osobina čičnosti kod adolscenata, XII Međunarodna naučno-stručna konferencija „Unapređenje kvalitete života djece i mladih, Sunčev breg, 2021

Основни подаци о дисертацији

Рукопис докторске дисертације са насловом „Психолошке детерминанте преједања: механизми емоционалне регулације у оквиру когнитивно-бихејвиоралне перспективе“ садржи укупно 110 страна, без прилога. Рад садржи укупно 13 табела и 7 графикона у основном тексту, без прилога. Текст рада је подељен на следеће целине: Увод (стр. 1–3), Теоријски део (стр. 4–33), Методолошки део (стр. 34–48), Резултати истраживања (стр. 49–64), Дискусија (стр. 65–93), Закључци (стр. 94–96), Литература (стр. 97- 112), која садржи 210 референци, и Прилози (од стр. 113).

Предмет и циљ дисертације

Докторска дисертација Горице Д. Вуксановић усмерена је на испитивање психолошких фактора повезаних са израженошћу симптома преједања у оквиру интегрисане когнитивно-бихејвиоралне перспективе. Предмет истраживања обухвата испитивање односа когнитивних, емоционалних и регулационих фактора са израженошћу симптома преједања, са посебним освртом на самокритичност, стид, кривицу, уверења о исхрани, држање дијете, негативни афекат, емоционалну дисрегулацију, фрустрациону нетолеранцију и психолошку инфлексибилност.

У складу са дефинисаним предметом истраживања, постављено је пет циљева:

1. Испитати повезаност психолошких фактора – самокритичности, стида, кривице, уверења о исхрани, држања дијете, негативног афекта, емоционалне дисрегулације, фрустрационе нетолеранције и психолошке инфлексибилности – са израженошћу симптома преједања (Модел 1).
2. Испитати медијационе односе психолошких фактора и изражености симптома преједања, односно медијациону улогу негативног афекта у односу између самокритичности, стида и кривице и изражености симптома преједања (Модел

2а), као и медијациону улогу емоционалне дисрегулације у односу између уверења о исхрани и држања дијете и изражености симптома преједања (Модел 2б).
3. Испитати модераторску улогу фрустрационе нетолеранције у односу између негативног афекта и изражености симптома преједања (Модел 3а), као и модераторску улогу психолошке инфлексибилности у односу између емоционалне дисрегулације и изражености симптома преједања (Модел 3б).
4. Тестирати интегрисани модел који обухвата две претпостављене путање – самокритичност, стид и кривица → негативни афекат → израженост симптома преједања и уверења о исхрани и држање дијете → емоционална дисрегулација → израженост симптома преједања – уз испитивање модераторских улога фрустрационе нетолеранције и психолошке инфлексибилности (Модел 4).
5. Испитати повезаност социодемографских и антропометријских карактеристика – пола, индекса телесне масе, социоекономског статуса и нивоа образовања – са израженошћу симптома преједања.

Узорак

У истраживању је учествовало 375 испитаника са повишеном израженошћу симптома преједања, утврђеном на основу скора ≥ 18 на Скали преједања (BES). Од укупно 563 особе које су приступиле истраживању, након примене критеријума укључивања и искључивања, коначни узорак чинило је 375 испитаника. Узорак је обухватио 359 жена (95,7%) и 16 мушкараца (4,3%), старости од 18 до 67 година (M = 37,60; SD = 9,39). Према резултатима на Скали преједања, 173 испитаника (46,1%) остварила су скор од 18 до 26, док су 202 испитаника (53,9%) остварила скор од 27 и више.

Основне хипотезе у истраживању

Полазећи од релевантних теоријских поставки и резултата претходних истраживања, кандидаткиња је формулисала хипотезе организоване у складу са постављеним циљевима и моделима истраживања.

У оквиру првог модела испитиване су претпостављене повезаности психолошких фактора са израженошћу симптома преједања. Претпостављено је да ће самокритичност, стид, кривица, уверења о исхрани, држање дијете, негативни афекат и емоционална дисрегулација бити позитивно повезани са израженошћу симптома преједања, као и да ће фрустрациона нетолеранција и психолошка инфлексибилност бити позитивно повезане са израженошћу симптома преједања. Наведене претпоставке обухваћене су хипотезама X1–X9.

Други модел односио се на испитивање медијационих односа. У оквиру Модела 2а претпостављено је да ће негативни афекат имати медијациону улогу у односу између самокритичности, стида и кривице, са једне стране, и израженост симптома преједања, са друге стране (X10). У оквиру Модела 2б претпостављено је да ће емоционална дисрегулација имати медијациону улогу у односу између уверења о исхрани и држања дијете, са једне стране, и израженост симптома преједања, са друге стране (X11).

У оквиру трећег модела испитиване су претпостављене модераторске улоге регулационих фактора. Претпостављено је да ће фрустрациона нетолеранција модерирати однос између негативног афекта и израженост симптома преједања (X12),

док је за психолошку инфлексибилност претпостављено да ће модерирати однос између емоционалне дисрегулације и изражености симптома преједања (Х13).

Четврти модел представљао је интеграцију претходно испитиваних односа у јединствен модел модериране медијације. Претпостављено је да ће интегрисани модел обухватити две претпостављене медијационе путање – преко негативног афекта и емоционалне дисрегулације – уз модераторске улоге фрустрационе нетолеранције и психолошке инфлексибилности, у објашњењу изражености симптома преједања (Х14).

Последња група хипотеза односила се на социодемографске и антропометријске карактеристике испитаника. Претпостављено је да ће постојати разлике у изражености симптома преједања према полу, да ће индекс телесне масе бити повезан са израженошћу симптома преједања, као и да ће постојати разлике у изражености симптома преједања у зависности од материјалног статуса и нивоа образовања (Х15–Х18)

Опис садржаја дисертације

У уводном и теоријском делу кандидаткиња представља теоријску основу и претходна истраживања релевантна за разумевање преједања и психолошких фактора повезаних са овим феноменом. Најпре су приказани историјски развој и концептуализација преједања, његово место у савременим класификационим системима, као и различити биолошки, неуропсихолошки, психолошки, социјални, породични и здравствени фактори који се у литератури доводе у везу са преједањем. Посебна пажња посвећена је психолошким факторима и емоционалним механизмима релевантним за разумевање изражености симптома преједања.

У наставку теоријског дела приказани су најзначајнији теоријски оквири и модели преједања, укључујући теорију дијететске рестрикције, теорију регулације афекта, теорију избегавања самосвесности, Dual Pathway модел, когнитивно-бихејвиорални модел, моделе „трећег таласа“ и трансдијагностички когнитивно-бихејвиорални модел. Размотрена су ограничења постојећих приступа и образложена потреба за интегрисаним когнитивно-бихејвиоралним приступом. У оквиру предложеног интегрисаног модела разматрани су самокритичност, стид, кривица, уверења о исхрани, држање дијете, негативни афекат, емоционална дисрегулација, фрустрациона нетолеранција и психолошка инфлексибилност.

У методолошком делу дефинисани су предмет, циљеви и хипотезе истраживања, након чега су приказане варијабле, коришћени инструменти, узорак, поступак истраживања и план обраде података. Истраживање је спроведено на пригодном, симптоматски селектованом узорку од 375 испитаника са BES скором ≥ 18, при чему су већину узорка чиниле жене. Подаци су прикупљени путем анонимног онлајн упитника. Аналитички план обухватио је корелационе и регресионе анализе, два медијациона модела, два модерациона модела и интегрисани модел модериране медијације.

У делу рада посвећеном резултатима најпре су приказани дескриптивни показатељи и поузданост примењених инструмената, а затим резултати корелационе анализе. Након тога резултати су систематизовани у складу са постављеним истраживачким моделима. У оквиру Модела 1 испитан је јединствени допринос психолошких предиктора изражености симптома преједања. У Моделу 2а испитана је медијациона улога

негативног афекта у односу самокритичности, стида и кривице са израженошћу симптома преједања, док је у Моделу 2б испитана медијациона улога емоционалне дисрегулације у односу уверења о исхрани и држања дијете са израженошћу симптома преједања. У оквиру Модела 3а испитана је модераторска улога фрустрационе нетолеранције у односу негативног афекта и изражености симптома преједања, а у Моделу 3б модераторска улога психолошке инфлексибилности у односу емоционалне дисрегулације и изражености симптома преједања. На крају је тестиран интегрисани модел модериране медијације (Модел 4), а потом су анализиране и социодемографске и антропометријске карактеристике у односу на израженост симптома преједања.

Добијени резултати показали су да су уверења о исхрани, држање дијете, самокритичност и психолошка инфлексибилност остварили статистички значајан јединствени допринос објашњењу изражености симптома преједања. У једноставнијим медијационим моделима утврђен је статистички значајан индиректни ефекат самокритичности преко негативног афекта, док индиректни ефекти стида и кривице нису били статистички значајни. Такође је утврђен статистички значајан индиректни ефекат уверења о исхрани преко емоционалне дисрегулације, док такав ефекат није утврђен за држање дијете. Очекивани модераторски ефекти фрустрационе нетолеранције и психолошке инфлексибилности нису потврђени. Интегрисани модел био је статистички значајан и објаснио је приближно једну трећину варијансе изражености симптома преједања, али хипотеза о интегрисаном моделу модериране медијације није потврђена у претпостављеном комплексном облику.

У анализи социодемографских и антропометријских карактеристика није утврђена статистички значајна разлика у изражености симптома преједања према полу. Индекс телесне масе био је статистички значајно позитивно повезан са израженошћу симптома преједања. Утврђене су статистички значајне разлике према материјалном статусу, док разлике према нивоу образовања нису биле статистички значајне.

Дискусија је организована у складу са теоријским оквиром и аналитичким планом дисертације. Резултати су разматрани кроз директне односе психолошких фактора са израженошћу симптома преједања, медијационе моделе, модерационе моделе, интегрисани модел и односе социодемографских и антропометријских карактеристика са израженошћу симптома преједања. Посебна пажња посвећена је налазима који нису били у складу са почетним теоријским претпоставкама, као и разликама између резултата једноставнијих анализа и интегрисаног модела.

Након дискусије представљени су интегративна интерпретација налаза и њихове теоријске импликације, значај и ограничења истраживања, практичне импликације и смернице за будућа истраживања. У завршном делу рада систематизовани су најважнији налази и изведени закључци о испитиваним психолошким факторима и њиховим односима са израженошћу симптома преједања.

Остварени резултати и научни допринос дисертације

Резултати истраживања показали су да су испитивани психолошки фактори у различитој мери повезани са израженошћу симптома преједања. У оквиру анализе њиховог јединственог доприноса, као статистички значајни издвојили су се уверења о исхрани, држање дијете, самокритичност и психолошка инфлексибилност. Испитивани психолошки фактори заједно су објаснили приближно једну трећину варијансе

израженості симптома преједања, што указује на значај истовременог разматрања когнитивних, самоевалуативних, емоционалних и регулационих фактора у разумевању овог феномена.

Резултати медијационих анализа делимично су потврдили постављене претпоставке. У Моделу 2а утврђен је статистички значајан индиректни ефекат самокритичности на израженост симптома преједања посредством негативног афекта, док одговарајући индиректни ефекти стида и кривице нису били статистички значајни. У Моделу 2б утврђен је статистички значајан индиректни ефекат уверења о исхрани на израженост симптома преједања посредством емоционалне дисрегулације, док такав ефекат није потврђен за држање дијете. Имајући у виду трансверзални карактер истраживања, добијени налази указују на статистичке посредничке односе између испитиваних варијабли, али не омогућавају закључивање о њиховом временском следу и узрочним односима.

Резултати модерационих анализа нису потврдили претпостављене модераторске улоге фрустрационе нетолеранције и психолошке инфлексибилности. Није утврђено да фрустрациона нетолеранција статистички значајно мења однос између негативног афекта и израженост симптома преједања, нити да психолошка инфлексибилност статистички значајно мења однос између емоционалне дисрегулације и израженост симптома преједања.

Интегрисани модел био је статистички значајан и објаснио је приближно једну трећину варијансе израженост симптома преједања. Међутим, хипотеза о интегрисаном моделу модериране медијације није потврђена у претпостављеном комплексном облику, јер кључне претпостављене медијационе и модераторске путање у оквиру интегрисаног модела нису биле статистички значајне. Овај налаз показује да односи између испитиваних когнитивних, самоевалуативних, емоционалних и регулационих фактора нису у потпуности организовани на начин претпостављен почетним теоријским моделом.

У анализи социодемографских и антропометријских карактеристика није утврђена статистички значајна разлика у израженост симптома преједања према полу. Индекс телесне масе био је статистички значајно позитивно повезан са израженошћу симптома преједања. Такође су утврђене статистички значајне разлике у израженост симптома преједања према материјалном статусу, док разлике према нивоу образовања нису биле статистички значајне.

Сумирано, добијени резултати указују на значај заједничког разматрања когнитивних, самоевалуативних, емоционалних и регулационих фактора у разумевању индивидуалних разлика у израженост симптома преједања. Посебно се издвајају уверења о исхрани, држање дијете, самокритичност и психолошка инфлексибилност, који су остварили статистички значајан јединствени допринос објашњењу израженост симптома преједања. Негативни афект и емоционална дисрегулација показали су значај у појединим медијационим односима, али претпостављени модераторски ефекти нису потврђени. Ови резултати истовремено указују на сложеност односа између испитиваних психолошких фактора и потребу за даљим прецизирањем предложеног интегрисаног модела.

Научни допринос дисертације кандидаткиње Горице Д. Вуксановић огледа се у интегративном испитивању психолошких детерминанти израженості симптома преједања у оквиру когнитивно-бихејвиоралне перспективе. За разлику од приступа који појединачне факторе разматрају изоловано, у дисертацији су у јединствен истраживачки оквир укључени когнитивни, самоевалуативни, емоционални и регулациони фактори, као и њихови директни, медијациони и модераторски односи. На тај начин омогућено је прецизније сагледавање релативног доприноса појединих психолошких фактора и начина на који су они међусобно повезани у објашњењу израженості симптома преједања.

Посебан допринос рада представља емпиријско тестирање интегрисаног когнитивно-бихејвиоралног модела који обухвата две претпостављене медијационе путање – преко негативног афекта и емоционалне дисрегулације – као и испитивање модераторских улога фрустрационе нетолеранције и психолошке инфлексибилности. Иако предложени модел модериране медијације није потврђен у свом претпостављеном комплексном облику, добијени резултати пружају емпиријску основу за његово даље теоријско прецизирање и проверу. Налази о томе које су претпостављене путање потврђене, а које нису, доприносе диференцираније разумевању односа између психолошких фактора повезаних са симптомима преједања.

Научни значај дисертације огледа се и у томе што су као посебно релевантни фактори у статистичком објашњењу израженості симптома преједања издвојени уверења о исхрани, држање дијете, самокритичност и психолошка инфлексибилност, док су у једноставнијим медијационим моделима потврђени индиректни ефекти самокритичности преко негативног афекта и уверења о исхрани преко емоционалне дисрегулације. Добијени налази пружају основу за будућа истраживања у којима би претпостављени односи били проверавани применом лонгитудиналних и клиничких истраживачких нацрта. Практични значај резултата огледа се у издвајању психолошких процеса који могу бити релевантни за даље развијање превентивних и психолошких интервенција усмерених на особе са израженим симптомима преједања.

Закључак

Докторска дисертација кандидаткиње Горице Д. Вуксановић под насловом „Психолошке детерминанте преједања: механизми емоционалне регулације у оквиру когнитивно-бихејвиоралне перспективе“ представља оригинално и самостално научно дело којим су у целости испуњени циљеви и задаци наведени у одобреној пријави докторске дисертације. Кандидаткиња је у својој дисертацији показала темељно познавање и разумевање области која је предмет истраживања, критички приступила релевантним теоријским поставкама и налазима досадашњих истраживања, адекватно конципирала и спровела емпиријско истраживање и применила одговарајуће статистичке поступке. Добијене резултате кандидаткиња је систематично анализирала, интегрисала и интерпретирала у контексту савремених когнитивно-бихејвиоралних и интегративних приступа разумевању преједања.

Имајући све изнето у виду, Комисија закључује да је дисертација (а) у целости у складу са одобреном пријавом, (б) представља оригинално и самостално научно дело и (в) да су се стекли услови за њену одбрану, те предлаже Наставно-научном већу Филозофског

факултета Универзитета у Београду да прихвати позитивно стручно мишљење Комисије и кандидаткињи Горици Д. Вуксановић одобри јавну одбрану докторске дисертације „Психолошке детерминанте прејedања: механизми емоционалне регулације у оквиру когнитивно-бихејвиоралне перспективе“.

У Београду,
29.09.2026.

Комисија:

Др Иван Ристић, доцент,
Универзитет у Београду,
Филозофски факултет

Др Соња Јаничић, научна сарадница,
Универзитет у Београду,
Филозофски факултет

Др Дамјана Димитријевић, доцент
Филозофски факултет
Универзитет у Нишу